

CAMINS I CONEIXENÇA

INDEPENDÈNCIA

“caminar es coneixer... coneixer es caminar”
benvinguts a la foresta - lleida

 21,420

diumenge, 21 de juny de 2015

CAMPANYES ESPELEOLÒGIQUES A HERBERS CASTELLÓ 1 - La vessant humana

Herbers, des de la carretera que ve de Morella

HERBERS

Petita població de 56 habitants, situada al peu del riu Escalona (També riu Tastavins) i al Nord de Castelló de la Plana. (Nord-Oest del País Valencià). Tanmateix el podem situar al Sud de Catalunya en la zona anomenada La Franja. Pel costat Oest, frega amb l'Aragó.

Comarca del Maestrat castellonenc.

Coordenades ; x= 40° 43' 12''
y= 0° 00' 16''
z= 766 msnm

Llengua; Català de la Franja

Gentilici; Herbessenc/a

Superfície del municipi; 27'12 km2 - 2'1 hab per km2

Festes Majors ; St Bartomeu dels dies 23 al 27 d'Agost

Plànol de la situació

PRÒLEG

RELOTGE

[RELOJES](#) [FLASH](#)

TRADUCTOR

Seleccionar idioma

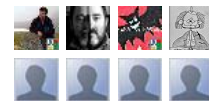
Con la tecnologia de [Google Traductor](#)

BARRA DE VIDEO

SEGUIDORS

Inscriuiu-vos en aquest lloc
amb Friend Connect de Google

Membres (8)

Ja en sou membre? [Inicia la sessió](#)

ARXIU DEL BLOC

- ▶ 2011 (31)
- ▶ 2012 (20)
- ▶ 2013 (20)
- ▶ 2014 (4)
- ▼ 2015 (4)
 - ▼ de juny (1)
 - CAMPANYES ESPELEOLÒGIQUES A HERBERS CASTELLÓ 1 - ...
 - ▶ de setembre (1)
 - ▶ d'octubre (1)
 - ▶ de desembre (1)

DADES PERSONALS

Quim

L'atracció per les activitats de muntanya, va estar prematura a la meua vida. A excepció feta d'aquesta brutalitat

No resulta fàcil reconstruir una història que s'inicià l'any 1973, quant en l'actualitat, quaranta-un anys després, gairebé no resta cap documentació que aportï llum a les relacions humanes que, tingueren lloc paral·lelament a les científic-esportives.

Desitjaria per tant, que l'objecte natural d'aquestes lletres, esdevinguessin un sincer homenatge dedicat exclusivament als homes i dones que, conformem encara avui un grup humà excepcional. A tots ells una forta abraçada i un etern agraïment per haver-nos concedit l'inestimable honor, d'entrar a les nostres vides.

Totes les narracions, emmarcades en l'espai -temps, com no pot ser de cap altre manera, disposen bàsicament d'un principi, un desenvolupament i un final. No imagineu un altre ordre.

Instal·lats a Torrevelilla (Terol)

EL PRINCIPI

Divendres dia 21 d'abril del 1973, primer dia festiu de la setmana Santa. Amb la pretensiosa intenció de trobar una zona de "Primeres" (cavitats per descobrir, en l'argot espeleològic) pròpies de la SIRE de Sants, els companys expedicionaris; Vicenç, Carles, Pedrete, J. Antoni, Andreu i un servidor, ens embarcàvem a bord d'un petit òmnibus de servei públic, que sortia de l'avinguda de Madrid, (BCN), en direcció a Torrevelilla, municipi terolenc del baix Aragó.

Bo es explicar abans que, no disposàvem de cap dada, documentació ni referència, que prèviament ens introduís a les característiques geològiques de la zona, excepció feta, de la fe cega dipositada en les convincentes promeses amb les que en Pedrete ens embadalia, es a dir, un autèntic paradís de l'espeleòleg, replet de grans cavitats encara per explorar.

Si mes no, la realitat va estar un altre, i a demés crua ... El que de cert s'amagava darrera de tants llaminers arguments, no era altra cosa que el desig profund del noi, de "fardar" davant dels pocs parents que encara li restaven...

Seria absurd negar que, buscàrem inútilment durant tot el dia, per uns paratges terrossos, sedimentaris, llargs, extens i inacabables... La tombarem mes errats que un esquimal pel desert. Allí no existien mes hipogeus que el clavegueram de la població, en el millor dels casos!! Ay!! que cara pagarem la nostra bona fe!! Però ja sabem allò que canta el refranyer "No hi ha mal que per be no vingui"

Ja de nit, notablement decebut i afligit, puig que n'érem conscients de que l'haviem espifiat estrepitosament, algú encara cap cot, va recordar una noieta eixerida, xerradora i molt grata als nostres ulls... que ens havia assegurat durant el viatge, que, al seu poble, Herbers, SI, que existia una cova que tothom comentava, era molt gran i que aclocant l'orella amb atenció, es podia vagament escoltar, una enigmàtica remor d'aigua eixint del seu interior.

Com si de cop s'ens hagués encès la bombeta en paral·lel damunt del cap, unànimement optarem per canviar l'objectiu inicial de l'operació, i provar sort en aquesta petita localitat castellonenca, encara que només fora per mirar de salvar els mobles!!

que en diuen caça, ho vaig provar tot, si mes no, el que realment em va subjugar, fou l'espeleologia. Junt amb cinc companys mes, varem fundar la UES, Unió Espeleològica de Sants. Posteriorment, vaig afiliar-me a la SIRE, Secció d'investigacions i recuperacions Espeleològiques, de la UEC de Sants. Avui dia, surto per tal de gaudir de la grata companyia dels companys que ahir compartirem grans aventures, i de passada poder oferir-vos el que humilment trobareu a les pàgines d'aquest bloc. Ja que sou aquí, vull recordar-vos, que "CAMINS I CONEIXENÇA" ve a ser la continuïtat natural dels anteriors "TROBADOR" i "TROBADOR2" que varen estar inutilitzats d'una forma tan misteriosa, com contundent.

[Visualitza el meu perfil complet](#)

"Ya nos vamos para Herbers"...

Recordo, que espontàniament en Carles agafà la guitarra i clavant els acords d'una cançó de l'època, de "Rumba 3" (conegut grup rumber,) que mes o menys deia... "Ya no te puedo querer,- mi cariño se acabó, (cor)A- AAAAa... Lo quemó tu falsedad, - Tus palabras de papel -A-AAAA"

Però ell va cantar "Ya nos vamos para Herbes, A-AAAA. A ligar a las Chicàs, A-AAAA, Por las noches a bailar- Como nos vamos a poner..." I com no vos ho podeu imaginar, aquesta melodia matraca ens va acompanyar tot el trajecte.

A dalt La font i nosaltres ahir. Aquí, el mateix lloc avui

Un cop arribats, ni que dir-vos, que molt aviat ens familiaritzarem amb la gent del poble, fins l'extrem de que al següent dia, (23), el cap de correus, Sr Miquel Vilalta, bon home allà on els hagi, ens acompanyà personalment fins la mateixa boca de la cavitat, anomenada "Mas d'en Pau" (Avui sabem que es la nº1, la desapareguda) toponímic que rep per la proximitat d'aquesta antiga masia.

L'exploració va estar tan perfecta, que a tots ens va salvar la sortida i quelcom mes... Per descomptat que, s'esvaí la fantasia de la possible existència d'un aquífer en aquella caverna, però la descoberta d'unes magnífiques colades estalagmítiques i grans estalactites al llarg dels seus 140 mh. i 28 mp. Donaren peu a una propera exploració amb la finalitat d'aixecar la topografia i completar l'estudi. Tanmateix iniciar una recerca prospectiva de nous fenòmens subterranis. Per fi teníem una zona pròpia, i l'expedició podíem considerar-la un èxit!!!

Eternament agraïts, mai podrem doncs, oblidar la Mª Carme Bel Vilalta, puig que així es diu la "noieta" que fortuïtament coneguèrem en el mini-bús, filla mitjana de l'alcalde en aquells temps, Joaquim Bel Pallares, també un personatge força estimable, que encara he pogut abraçar amb gran joia

recentment.

Com molts altres, cada un amb les inherents peculiaritats ben definides en el seu propi caràcter, i de forma anàloga a com es barregen els colors en una aquarel·la, aportaven el seu to personal intransferible, a l'hora de plasmar aquell inesborrable quadre emocional, que tan profundament va impregnar els nostres sentiments. Varem anar coneixent-los al llarg de les successives campanyes, que duguérem a terme per llurs contrades.

EL DESENVOLUPAMENT;

DELS "COLORS"

**L'OCRE = TERRA, EL TRONC DELS ARBRES
CALIDESSA, FERMESSA**

Durant els primers desplaçaments, utilitzarem tendes de campanya plantades a l'ereta del batlle, per tal d'establir una base de logística. Mes tard, ens traslladarem al bar-fonda del poble, coneguda com "Ca la tia Maria" regentada pel Josep Ramon i la Maria Giner. Ens sentíem com a casa i ells es transformaren en una mena de segona família per nosaltres. Junt amb la resta del jovent, compartirem innombrables "calmantets" (Rom cremat amb sucre i grans de cafè) en aquell entranyable establiment, avui lamentablement desaparegut. Podria afirmar sense temor a equivocar-me, que era precisament aquest local, el que per magnetisme aclaparava, gairebé tota la vida social d'Herbers.

Acampats a l'ereta del batlle. Al peu de l'arbre, la Mre Carmen Bel immediatament al costat na Mre Carmen Bel Ibàñez darrera, na Mre Mercè Vilalta, i repenjat a la tenda un servidor.

Una de les vegades que dúiem una bona sobrecarrega d'etílics, (24-12-73) tant en J. Capdevila mes conegut pel "Manolito", i el que subscriu aquestes línies, sota la desenfrenada influència dels follets d'en Dionís, varem estar protagonistes d'una cabòria prou sacrílega. Premeditadament decidits a materialitzar-la, pujarem cap a l'església parroquial, on mossèn Joaquim Pera Milian, impartia la Missa del Gall. Eixuts de cap consideració vers ell, el temple, i la feligresia allà congregada, irrompérem transgressors sota les mirades de sorpresa de tothom. Irreverents travessarem la nau central, pujarem dalt del campanar, on ens divertirem mal tocant la campana, fins que ens feren mal les orelles, en cavat, fermarem un 40 de corda i ens despenjarem a rapel àdhuc tocar carrer, en repetides ocasions. Tot plegat, va estar un espectacle mancat de qualsevol indici de seny. Dit això, vull oferir mil perdons, a totes aquelles persones que pacíficament expressaven la seva devoció i poguessin haver-se sentit ofeses.

En el seu moment aquest edifici fou el famós bar fonda de la "Tia Maria" avui tristament desaparegut

Cal tenir present, que malgrat la infausta dels fets, ningú ens va retreure la bretolada ni al dia següent, ni cap altre, simplement res no havia passat... Moltes gracies per la vostra paciència i comprensió !!! (Saviesa).

Un altre esdeveniment mes digne de recordar, fou la projecció de fil-mines amb banda sonora inclosa, que protagonitzarem amb la finalitat de donar a conèixer als herbesencs alguns dels valors naturals de la seva terra. "El cafè", segon bar del que disposava el poble, si mes no, el menys freqüentat, s'omplí de bat a bat amb molt de xivarri aquella nit, tot i posseir un aforament notablement superior al de la "Tia Maria".

L a terrassa posterior del bar de la "Tia Maria" ha vist

passar moltes generacions d'herbesencs

Fou un èxit entre els vilatans, ja que a partir de llavors, molta gent, quant passàvem pels carrers, encara que fos a hores intempestives, ens invitava entrar a casa seva, per tal els explicarem com i per que feïem allò que, ells no entenien massa be i en conseqüència els despertava molt la curiositat. Aquests fets, motivaren que cada cop s'amplies mes el nombre de compliments, que havíem de realitzar cada vegada que reveníem a la vila, fins l'èxtrem de que, un dia sencer, el destinàvem a realitzar aquestes funcions de caire cívic-amistós.

Durant les nostres estances en eixe poblet, també deixarem llavor de la nostra estimada activitat, dons un vailet de Reus, en Lluís de cal Seco, que hi estiujejava, es veu que es va enamorar de l'estètica de la nostra dedicació, i proclamava als quatre vents que també volia ser espeleòleg. Va insistir innumbrables vegades als seus pares per tal li compressin un casc i un carburer. Finalment a costa de molt insistir-hi, ho va aconseguir, el que ja no sabem, es que va passar amb ell i tots els estris... Des d'aquestes línies li desitgem que hagi tingut mot encert i molta sort a la vida... Salut camarada!!!

ROIG VIU = SENYAL DE PERILL, FOC.
SANG, PASSIÓ, VIOLENCIA, ACTIVITAT, ACCIÓ...

El castell del Baró d'Herbers

"El Baró d'Herbes", en Rafel Ram de Viu i Ram de Viu, membre de la noblesa, però molt distant d'ella, (es declarava republicà) va estar un personatge pintoresc que, ens deixà una empremta que podríem qualificar d'inesborrable. No teníem ni idea de com seria un Baró de veritat, per que mai n'havíem tractat cap de carn i ossos, (De fet, encara continuem igual) però en qualsevol cas, aquell home amb seguretat n'era la antítesi del que mai poguéssim haver arribat a imaginar. No anava vestit millor que nosaltres i nosaltres anàvem per la vida fets uns trinxeraires. Fumador, bevedor, extravertit, femenívol i sobre tot jugador empedreït, (avui en diríem ludòpata). Sempre anava penjat de cales. Ara be, darrera d'aquest embolcall, s'hi amagava una gran persona a qui nosaltres varem apreciar i respectar molt.

Un cop, volent anar al castell on vivia a temporades, (Massot fortificat S-XIV) per tal de saludar-lo, qualsevol a qui ho comentàrem, ens advertí de la dificultat, "No vos deixarà passar, no vol que ningú del poble hi entri". Efectivament, tan aviat li varem fer saber personalment la nostra determinació, la seva resposta fou un fulminant. NO!! Però de vegades el destí fa que aquestes situacions es desllodriguin per si soles, i si no, veieu com va anar la cosa...

Una nit quant arribarem al bar després d'una de les prospeccions, coincidí amb el moment en que ell s'aixecava de jugar (potser portaria hores fent-ho) unes mànegues de cartes amb d'altres parroquians. Està clar que aquella no fou la seva millor tarda, dons l'havien escurat. Al veure'ns, possiblement va considerar la possibilitat de refer-se'n a costa de la nostra inexperiència, així que tot decidit, ens proposà continuar jugant. Nosaltres no en sabíem, fins hi tot ens va haver d'explicar com funcionava el joc. La ironia del destí volgueu que el matxaca-rem sistemàticament, fins que mostrà "bandera blanca" ja no li quedaven recursos ni per assumir la consumició, era poca cosa, però mentre caminàvem cap a la barra, encara se li acudí una última basa, tot exclamant; "Venga, la consumició als xins !!", insistirem que no era necessari, que ja corriem nosaltres amb l'import, si mes no, persistí tossudament fregant la vehemència, llavors va estar quant li vaig replicar, "D'acord, ara be, si perds ens deixaràs veure el castell".

Remugà molt, però finalment, després d'interposar-nos un munt de prerrogatives, acceptà el tracte. Com ja podeu deduir, per enèsima vegada la sort havia passat d'ell, aquell dia...

L'endemà a l'hora convinguda, pujàrem al castell, ens va rebre amablement, i a continuació ens convidà a passar. Només travessar el llindar de la sòlida porta d'arc de mig punt, estil conegut per gòtic civil català, de seguit ens adonarem que les ales nord i sud, separades per l'ampli vestíbul on ens aturàrem uns instants, eren plenes a vesar de gallines, i el mateix succeïa al primer pis. Realment costava molt haver-nos d'imaginar aquelles estances, en altre temps decorades amb cert luxe, (finestres geminades també gòtiques) i acostumades a aixoplugar gent nobiliària, ara destinades a fer els mateixos honors a tan "il-lustres hostes".

La segona planta constituïa la seva llar.

Si tot el que havíem vist fins el moment, ens semblà simplement un despropòsit, en contrapartida podria afegir que, als nostres ulls encara un tant esbojarrats per la edat, el desencert es sobreseïa a si mateix, gracies a la magnífica col·lecció d'armes d'època i mobles que, encara que deixats, traspuaven una refinada manufactura. Indubtablement avui exhibirien preus astronòmics en el mercat brocanter. No tant per la seva edat, si no per a qui pertanyeren.

"Mentre manotejàvem amb armes..."

Mentre manotejàvem distrets amb sabres, espases, florets, punyals, pistoles, fusells i tota mena d'artefactes bèl·lics d'altres temps, en Rafel, amb to seriós, ens deixà anar, "Sincerament, no em sap pas greu que vingueu per aquí quant vulgueu, ara, si ho feu de nit, aviseu-me abans, ja que jo soc dels que primer disparen i després pregunten", dit això ens mostrà un autèntic "Naranjero", el temible sub-fusell d'assalt alemany MP-18 fabricat per en Theodor Bergman durant la Primera Guerra Mundial (1918).

"Naranjero"

"El tinc per seguretat personal i sempre dorm amb mi", puntualitzà. No era pas qüestió de gens menystenir, dons la seva dilatada llegenda popular, incloïa un dol a mort amb armes de foc, contra un caporal de la Guàrdia Civil, que pel que es veu, esdevingué fatal per aquest últim.

La veritat es que a partir d'aquell moment establírem una gran amistat amb aquell home, i no deixàrem de visitar-lo cada cop que tornàvem a Herbes.

Probablement mai fou posseïdor del rang que se li atribuïa, si mes no, tothom l'anomenava "El Baró".

Les successions mes contemporànies que el podrien haver afectat?... bufff!!, foren; al 1919 Mª de la Concepción Ram de Viu i Ulzurum de Asanza. I l'actual titular, 1988, Carlos Javier Ram de Viu i de Sivatte. Entre ambdós, no hi figura cap altre mes. L'únic Rafael Ram de Viu Pueyo, fou Cavaller de la Real Maestranza i alcalde -corregidor de València, essent afusellat el 1834, durant la primera Guerra Carlina, per haver estat el capdavanter en alçar-se en armes contra els lliberals Isabelins, a favor de l'absolutisme del pretenent Carles V.

Rafael Ram de Viu i Pueyo baró d'Herbers

**BLAU CEL = CEL, AIGUA
PAU, TRISTOR, MELANCONIA, INTEL·LIGENCIA,
SAVIDURIA**

El Sr. Miquel Vilalta i el seu Land Rover

El senyor Miquel Vilalta, home de no masses paraules, el recordo sempre amb aquell rostre bondadós que es materialitzava indefectiblement en els seus actes. Ens va mostrar molts indrets que ell coneixia, inclosa la cova de Mas d'en Pau, l'avenc fumat, l'avenc de la Xurita o Miquel Vilalta, rebatejat en la seva memòria, entre d'altres.

Moltes vegades ens duia amb el seu Land Rover, aprofitant que havia de cobrir el trajecte de 21'5 km diaris que separen Herbés de Morella, per imperatius laborals (Correus), tot superant el port de Torremiró (1259m) a través d'una pista forestal no sempre en bon estat. A nosaltres ens deixava gairebé dalt del coll.

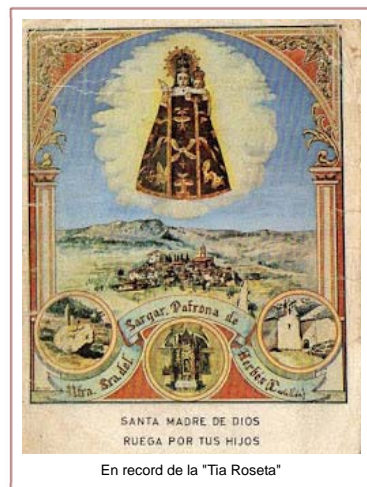
Mentre durant el dia, cobríem zones de prospecció, ell feia la seva feina i per la tarda, quant regressava, ens recollia en el punt acordat, retornant-nos de nou al vilatge. Estalviàvem haver de caminar 13 km, salvant un desnivell màxim de 548 m, al marge del que haguéssim de desplaçar-nos per efectuar la recerca. Re de tot això hauria estat possible sense la seva desinteressada col·laboració. Gracies eternes Miquel!!!

El Sr, Joaquim Bel Pallarés i la seva filla actualment

El senyor Joaquim Bel, batlle de la població durant molts anys, fou una mena de Miquel Vilalta, però en mes jove, i també xapat en el seu tarannà de bondat. Ens acompanyà a l'avenc del Pinar de la Vall compartint l'ensulsiada amb nosaltres, o l'avenc de la Valleta. En el primer cas, ens transportà sobre el remolc del seu tractor, un "Ebre dièsel", 44-45 cv, amb el típic color blau ja descolorit i matisat pel Sol, fidel testimoni de solitària i feixuga feina. Durant l'ascens per la sinuosa pista que puja al Pinar de la Vall, (1.181m) anava tant lent, que ens donava temps a saltar de la carreta, fer fotos i tornar a pujar sense alterar la marxa.

"La Tia Roseta" també coneguda per la dona de l'estanc, desenvolupà un paper mes aviat secundari, no per això menys apreciable. De profunda fe catòlica sempre preocupada per que no ens passes cap desgracia. Tants anys hi varem anar, tantes postals de la Verge del Sargar ens va regalar, per tal fora la nostra protectora. El fet de que avui encara en conservi una en honor seu, no es mes que la prova de l'afecte que encara li professo.

En Josep Querol Garcés, "El Ferrer" Home de caràcter temprat, a semblança dels ferros que amb mestria enformava, en treure-l's roents de la fornal i dipositar-los sobre aquella mena matriu universal, que esdevenia la seva enclusa. Em ve al cap la següent anècdota que il·lustra molt be el seu tarannà.

Un cop que ens havíem programat explorar, ara no recordo amb precisió quin avenc, si el de "La Valleta" o "El Fumat"... La qüestió fou que, li varem demanar consentiment per tal ens permetés utilitzar el seu taller, amb la finalitat de construir-nos unes piquetes i poder clavar-les a les esclatxes de la roca, (2o3) dons no disposa-ve'm de cap presa natural a la vora, on nuar les cordes.

Piquetes fetes pel Sr. Josep Querol, el "Ferrer"
Si amplieu la foto, podreu veure marcades les
seves inicials JQ.

De seguit ens concedí la vènia per fer-ho. En adonar-se'n que no ens hi esmeravem massa, de seguit ens donà consells per millorar el treball, i després d'observar que no ho fèiem com ens recomanava, deixà el que tenia entre mans, i en un tres i no res, com per art de màgia, manegà unes flamats piquetes, que si ningú les a tret del seu lloc, encara hi deuen ser clavades, oferint la mateixa seguretat que, a nosaltres ens brindaren en el seu moment. (Ens hi anava la vida) Un cop enllestides, es negà davant la nostra insistència a cobrar-nos la seva feina i els materials. No podem doncs, mes que quedar per sempre agraïts a la seva estratègica generositat.

Molts que el coneixien de tota la vida, diuen-critiquen, que malgrat dominar a la perfecció aquesta professió, mai va voler transmetre-la a ningú. Potser es desconeix que, a l'antiguitat, aquest ofici era atribuït al deu grec Hefest, el posterior Vulcà dels romans, i ambdós els representa la mitologia com molt gelosos dels seus coneixements.

Art, sempre envoltat d'un núvol de supersticions indissolublement relacionades amb la màgia, l'espagíria i l'alquímia, qüestions alhora sotmeses a rictus inicià-tics i de tradició hermètica. Amb això vull donar a entendre, a mena d'argument en el seu favor, que segurament no va estar fàcil per ell, trobar un digne continuador del ministeri.

MAGENTA = DONA.
SENSUALITAT, ESTIMULANT.

Línies mes amunt, m'he atrevit a qualificar al Sr. Rafel, "El Baró", d'entre d'altres debilitats humanes, també de la de femenivol, però mirant-ho be, es que per això, ens podríem tenir gairebé tots. Fet que hem de reconèixer obertament, si no volem pecar d'hipòcrites, es clar!! Per tant, nosaltres tampoc ens lliurarem d'aquest instint natural que ens inspiren les dones, i a Herbers casualment n'hi havien, sobre tot, de la nostra edat.

Hi havia noies, sobre tot, de la nostra edat

Travar amistat amb elles no va estar massa difícil, dons eren afables simpàtiques, obertes i boniques. Tant la Mª Mercè, L'Assumpció, la Mª Carmen V. I., fins hi tot la Mª Carme B. V., van estar les mes properes, encara que aquesta darrera tenia ja els seus propis cercles.

Si mes no, amb elles ballàrem un munt de vegades, sobre tot a les Festes Majors. En una ocasió muntàrem una “Festeta” casolana als baixos del que em sembla era, si no ho mal ho recordo, l’escola del poble. (Avui el Mesón).

Passà que, mentre nosaltres anàvem organitzant el parament de musica i d’altres equipaments, també anàvem tirant avall alguns “Kubates”. Quant el rellotge senyalà l’hora d’obrir portes, altre cop els follets, provocaren que s’ens acudís travar-les a base d’amuntegar cadires i taules al darrera.

A l’arribar la colla, escoltar la música i adonar-se’n de que no podien entrar, començaren a donar cops cridant-nos que obríssim, dient-nos de tot. Després d’unes quantes empentes algun mobiliari cedí, i pogueren creuar el llindar, però quina fou la seva sorpresa, al veure que des de la nostra “trinxera” els hi plovia una bona descarrega de boles de paper, d’exàmens ben comprimides... De seguit varen comprendre la situació i afanyant-se a córrer, s’aixoplugaren darrera d’altres mobles des d’on poder respondre l’atac. El riure de ser conscients d’estar involucrant-se en la malifeta, esclatà en ambdós bàndols de forma indiscriminada, i així d’animada anava la cosa quant sobtadament, algú per manca de “munició” i deixant-se portar per l’inèrcia d’aquella disbauxa col·lectiva, llençà una funda de disc, a la que no trigà gaire a seguir el vinil també. Eeiiii nooooo!! que aquest es meu!! se sentia de tant en tant... No hi havia pietat!! En uns instants el que volava d’un costat a l’altre, només eren single’s i LP’s, això sembla que encara excità mes els ànims dels contendents. El riure era incontenible, les llàgrimes irreprimibles, aquella dinàmica semblava no trobar mai la fi.

Dues boniques Assun's

Es perllongà una bona estona mes, fins que finalment s’acordà un armistici, i aprofitant el que es va salvar, encara varem poder ballar.

Acabada la “Festa”, tornàrem plegats cap el bar de “La Maria”, i mentre baixàvem aquells costeruts carrers, els uns cantant i el altres rient, anaven canviant de propietària, les torretes amb flors, que per costum tenien i tenen, les mestresses de casa, posar als portals per tal de guarnir-los.

D’altres vegades, assistirem a la rogativa que es sol fer el 25 d’agost a l’ermita de la Mare de Deu del Sargar. En una d’elles, abans de dinar, (durant l’ofici religiós) marxàrem a buscar “la Coveta Uscura” no gaire llunyana d’allà. S’escaparen també totes les noies, fins hi tot ens ajudaren a topografiar-la. Val a dir que, només la seva presència, suposava tot un estímul pel nostre estat d’ànim, conferint-li una alegria i una capacitat per enfrontar les tasques que ens eren pròpies, extraordinària, només comparable a un meravellós dopatge.

ANY	MES	DIES	ASSITENTS	CAVITATS EXPLORADES
1973	abril	20-23	Carlos-Pedro-Vicenc-Quim-Andreu Joaquín-Antoni	Cova de Mas d'en Pau 1
1973	agost	23-29	Carlos-Pedre-J. Antoni-J. Capdevila Quim	Aveno del Pinar de la Vall
1973	octubre	12-14	Quim-J. Capdevila	Aveno de la Xurita, o Miquel Vilalta
1973	desembre	22-26	Quim-J. Capdevila	Aveno Fumat
1974	abril	12-15	Quim-J. capdevila	Aveno de la Vallalta (parcial)
1974	agost	19-23	Ferran-Quim-J. Capdevila-Ramon	Cova de Mas d'en Pau (Cova-cueva del Tornero)
1977	agost	1-10	Ramiro-Quim-Ramon (+ 4 membres del CEP)	Cova de Mas d'en Pau-Aveno d'en Serrat Cova Nº dels Guardes-Juenc de la Vallalta
1978	maig	25-28	J. Hidalgo-G. Aïra-Quim	Coveta Úscura-Cova Roja Cova d'en Gollada
1979	març	17-19	J.Mª. Latorre-C. Aïra-F. Serrano E. Cancio-Quim	Aveno Pinar de la Vall-Aveno Fumat Aveno Miquel Vilalta o de la Xurita
2003	desembre	25-28	J. Capdevila-Aymí-Quim-Cristina	Cova petita de Mas d'en Pau
2014	Novembre	11-14	Ramon-Quim	Exploració parcial de la cova de Mas d'en Pau 2

QUADRE CRONOLÒGIC DE LES ACTIVITATS EFECTUADES DURANT EL PERIODE DEL 1973 AL 2014

Si mes no, la que tingué mes ressò, fou la que protagonitzaren en Ramon i en Ferran, durant una estada no planificada, al regress de l'exploració de la Cueva del Tornero, Checa (Guadalajara).

El cas es que, després de fer-li una ullada protocol·lària a la cova del Mas d'en Pau, de volta ho comentarem al bar amb les noies. Com era estiu n'hi havia de noves i algunes, molt encuriosides, ens varen preguntar si ens sabia greu tornar-hi per tal d'acompanyar-les: Que van demanar!! Tan en Ferran com en Ramon, els faltaren dècimes de segon per posar-se en peu i... apa som-hi!! Jo vaig optar per quedar-me, no tenia cap desig de tornar-hi i el mateix va fer en "Manolito".

Haig de puntualitzar que, era l'hora en que la tarda comença a avançar. Potser sota el meu estricte criteri, massa tard per intentar-ho, dons entre preparar i introduir a persones que mai han practicat aquesta activitat, amb la responsabilitat que això comporta, la despesa en hores resulta sempre mes elevada, i si a sobre afegim el factor "ent" (esvaïment de la noció del temps), habitual quant es realitza aquest esport, dons va passar el que havia de passar, que eren quarts d'una de la matinada i encara no havien fet cap.

La natural preocupació, el nerviosisme, l'angoixa entre els familiars i veïns aviat es feu palesa, puig que es temien el pitjor. Algú, que, les estaven violant completament nues i nuades en les estretors d'aquell l'antre diabòlic, d'altres que havien caigut tots per alguna barrancada, o s'havien ofegat creuant el riu... que se!! Jo només insistia en que conservessin la calma, dons coneixia be, tant a l'un com a l'altre i podia confiar en el seu alt sentit de l'honor, a mes de la capacitat tècnica per sortir- s'en de qualsevol adversitat o situació compromesa.

Com podeu anar endevinant, el que succeí fou que, deixant-se emportar per l'entusiasme que els provocà la sol·licitud de les noies, simplement foren excessivament optimistes a l'hora de pressupostar correctament el temps a invertir.

Darrerament apareixeran per la plaça, on hi havia ja tota una gernació concentrada esperant. Tot hom respirà fons, algunes escenes emotives, retrets i fins hi tot l'actitud improcedent del pare d'una d'elles, (vinguts de Saragossa) que els feu directament responsables, de no sabem massa be què, arribant fins hi tot a l'extrem de falta'ls-hi al respecte, tot titllant-los injustament de "podrits drogats" i d'altres frases per l'estil. En definitiva, deixem-ho estar...

El fet objectiva-ble, insisteixo, consistí en haver visitat la cova sense cap incidència, a hores no apropiades. Aquest fou el seu crim!!

EL FINAL

L'Assun Vilalta i na Mª Carmen Bel Ibañez

Respecte a les noies en general, no podem més que reconèixer la seva gràcia, honestat i sinceritat. A elles els devem amb molta gratitud, que la feixuga tasca portada a terme en aquelles terres, prenguéis caires realment humans i a l'hora molt divertits. Ens sentírem altament privilegiats de gaudir de la seva amistat.

I ja em se que, potser algú podria preguntar-me... "I no va sorgir res sentimental entre vosaltres...?" Dons no serè pas jo qui entri en un terreny tan sagrat, com ho es el dels sentiments personals, sempre m'he sabut desautoritzat a fer-ho per qüestions ètiques, i espero també que, aquest perspicaç "algú", ho entengui i no m'ho tingui en compte.

Famosa es aquella frase que diu, "No existeix un llenguatge capaç de transmetre fidedignament les emocions," i el cert es que hom percep amb certa ràbia, que això hagi de ser invariablement així, dons aquest detall, em fa tristament sabedor de que el mes preuat d'aquesta història, no vos el puc oferir, a menys que vosaltres, benvolguts companys/es, reviscoleu amb una bona dosi de romanticisme, que no d'enyorança, (si voleu, i podeu) la vostra fugissera joventut.

Salut camarades!!!

NOTA DE DARRERA HORA

Ara en darrera instància m'en assabento gracies a una col·laboradora, de que en Rafael Ram de Viu, si, que va estar finalment Baró d'Herbers, mes concretament a la mort del seu germà major, encara que pel que es veu, ho fou durant un curt període de temps, dons la seva mala salut s'el va emportar aviat, essent succeït pel seu nebot, l'actual Baró.

LA DARRERA ANADA

Per raons estrictament lúdiques, en Ramon i jo varem decidir passar uns quants dies (12,13,14,15, de novembre del 2014) per aquesta bonica població del Maestrat, amb l'intenció de comprovar si era possible equipar el barranc del Sargar, i de passada localitzar, explorar i fer noves fotos de la cova del Mas d'en Pau.

El barranc en conjunt no oferia gaire interès, donat que només posseeix un salt de 16 m, anomenat "Lo Botador" (el qual no em renunciat a instal·lar-lo i baixar-lo). Així que centràrem el nostre esforç en la cova, però vet ací que s'ens resistir i no la trobarem.

Localització de la cova de Mas d'en Pau 2, Punt vermell =
Personatge de referència. Punt groc enclavament de la
cova.

Un nou intent al dia següent, acompanyats pel Miquel, noi que gestiona “El Mesón d’Herbers” i amb l’ajuda d’un GPS, ensopegarem amb un altre cavitat que ens era totalment desconeguda a nosaltres, però pel que es veu, no pas per d’altres. La qüestió es que tot hom parlava de la mateixa gruta quant en realitat cada un en parlava d’una ben diferent, ja que inesperadament en aquell mateix coster, ara ens assabentem que, sempre n’hi ha hagut dues. (Com a mínim) Mes a mes, quant intentàvem identificar-les verbalment, sempre al·ludíem al detall d’una sivina que hi ha al costat dret de la boca, també ara sabem que ambdues boques posseeixen les respectives sivines al mateix costat!!

Els dies que van des del 27 de maig al 2 de juny, tenim previst efectuar un nou desplaçament amb la finalitat d’aixecar una topografia tant de l’interior de la nova cavitat, com d’un tall exterior que ens permeti situar ambdós fenòmens, per tal de poder observar la seva relació.

Els resultats, si tot va be, seran publicats en aquest bloc mes endavant.

NOTA

Per tal de situar correctament aquesta història en el seu temps i context, fora convenient llegir prèviament, l’article penjat el 22 de novembre del 2011, titulat “LA COVA DEL TORNERO” (Un petit homenatge a la memòria compartida)

TELEFONS D’INTERES

Allotjament; Antiga casa Pepo (Casa rural)(Preus competents) tel; 646275742

Hostal “La llotja” tel; 664037591 (Ho porten els del Mesón)

“Casa Catxel” (Casa rural) tel; 978856604 (Hivern no)

Restauració; “El Mesón d’Herbers” (Bons menjars casolans) tel; 664037591

Serveis; “Tenda Soldevila” (Petit supermercat on trobarem gairebé de tot)

Casa de la Vila; tel; 978 856602 - Carrer del Forn 27 – CP 12317
email; info@herbes.es

COL·LABORACIONS

Mª Mercè Vilalta

M^o Assumpció Vilalta

Toño

Miquel Àngel

Altres persones anònimes d’Herbres

www.youtube.com/watch?V=rnkeU3Q5UQ Entreu en aquesta web per escoltar la cançó de “Rumba 3” (heu de cercar-lo entre uns quants vídeos mes)

Quim

7 comentaris:

Ferran Vergés dl. jul. 13, 02:39:00 p. m. GMT-7

L'exploració de la cova de Mas d'en Pau l'agost de 1974 amb les noies d'Herbés, va ser absolutament didàctica per part nostra i no va suposar cap tipus de perill per les nostres acompanyants, ni físic ni del que us vulgueu imaginar.

Això sí, es va fer fosc abans de tornar al poble i entenc el rebombori que es va muntar, tot i que no en teníem res de "drogadictos pijosos" les noies s'ho van passar de conya.

Respon

Respostes

Rafel Solanas dl. jul. 27, 04:27:00 a. m. GMT-7

Una mica masa agosserats, si que vareu ser.

Quim dc. jul. 29, 09:15:00 a. m. GMT-7

Hola Rafel!!!

Bes, era m criatures que havíem de fer...

Respon

Quim dc. jul. 15, 12:45:00 a. m. GMT-7

Hola Ferran!! feia dies que no treies el cap per aquí. Me n'alegro molt de poder comprovar que la teva memòria funciona força be, pel que fa al respecte...

Com has pogut llegir, vos he deixat tal com vos mereixi-e-ho, es a dir, com uns cavallers amb molt afany didàctic i sense rellotge.... (JeJe)

Respon

Respostes

Ferran Vergés dc. jul. 15, 02:14:00 p. m. GMT-7

Els anys passen i la memòria juga males passades, jo crec que si tornés, tampoc la trobaria.

Però pots consultar aquesta bibliografia per si et dóna més pistes:

Arqueologia de la Cueva de Mas d'en Pau - Herbés (Morella-Castellón)

BOIS-Bol. Inf. Sire-Sants nos.1-2 3ª època 1977

Ferran Vergés dc. jul. 15, 02:32:00 p. m. GMT-7

Et dono més pistes:

<http://www.cuevascastellon.uji.es/ES6D01.php?id=1203>

Respon

Quim dv. jul. 17, 01:24:00 p. m. GMT-7

Hola Ferran;

Si, si, es ben cert, la memòria juga males passades, però la bibliografia no hauria de produir els mateixos mals de cap i en canvi no ajuda gaire... Tenim aquest volum del BOIS, al que tu fas referència, i la web que ens ofereixes, es la que porta el Senyor Juan Elies Ramos, de Castelló, que personalment ens va acompanyar a buscar-la amb resultats del tot infructuosos.

Recentment m'ha comunicat que aquestes vacances continuarà la recerca pel seu compte, i si troba quelcom ja avisarà.

De totes maneres, per la tardor volem muntar una sortida massiva per tal de trobar-la, si et vols afegir ja ho saps...

Gracies per la teva col·laboració.

Respon

Escriu el teu comentari...

Comenta com a:

Unknown (Google)

Surt

Publica

Previsualitza

Envia'm una notificació

CAMINS I CONEIXENÇA

INDEPENDÈNCIA

“caminar es coneixer... coneixer es caminar”
benvinguts a la floresta - lleida

 21,431

diumenge, 13 de desembre de 2015

CAMPANYES ESPELEOLOGIQUES A HERBERS CASTELLÓ 2

LES CAVITATS : LA COVA DEL MAS D'EN PAU 1

UNA MICA D'HISTORIA

Durant la setmana santa de l'any 1973, (fa 42 anys) diversos membres de la SIRE de Sants, (BCN – Catalunya), de forma totalment fortuïta, anàrem a parar a la petita població d'Herbers, (La Franja, Castelló) on poguérem efectuar múltiples prospeccions que donaren com a resultat, la localització, exploració i estudi, de diferents cavitats.

De fet, mai hem deixat de tornar, encara que en ocasions ben distanciades en el temps.

En aquesta ocasió, aportaré les més destacables en virtut del seu interès espeleològic, conferint-li un format de fitxa tècnica, amb l'expressa finalitat de facilitar la seva divulgació.

La narració de la vessant humana que inevitablement va sorgir, de tantes estades en aquesta entranyable població del Maestrat, resta ja àmpliament documentada i publicada, en l'article nº 1 d'aquesta mateixa saga monogràfica del 21 de juny del 2015.

DESCRIPCIÓ GEOLOGICA GENERAL DEL TERRITORI

ESPIRAL DELS TEMPS GEOLÒGICS

L'àrea a la que ens estem referim i que compren les immediacions d'Herbers, es la classificada com zona Septentrional Plegada (Beseit- Portal Rubió)

EL TERCIARI

S'intercalen certs afloraments, constituïts per conglomerats amb còdols de calcària i matriu argilosa. La heterometria es prou generosa, podem trobar-los des d'un parell

RELLOTGE

RELOJES FLASH

TRADUCTOR

Seleccionar idioma

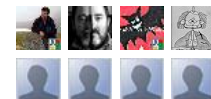
Con la tecnologia de [Google Traductor](#)

BARRA DE VIDEO

SEGUIDORS

Inscribiu-vos en aquest lloc
amb Friend Connect de Google

Membres (8)

Ja en sou membre? [Inicia la sessió](#)

ARXIU DEL BLOC

- ▶ 2011 (31)
- ▶ 2012 (20)
- ▶ 2013 (20)
- ▶ 2014 (4)
- ▼ 2015 (4)
 - ▶ de juny (1)
 - ▶ de setembre (1)
 - ▶ d'octubre (1)
 - ▼ de desembre (1)
 - CAMPANYES ESPELEOLOGIQUES A HERBERS CASTELLÓ 2

DADES PERSONALS

Quim

L'atracció per les activitats de muntanya, va estar prematura a la meua vida. A excepció feta d'aquesta brutalitat

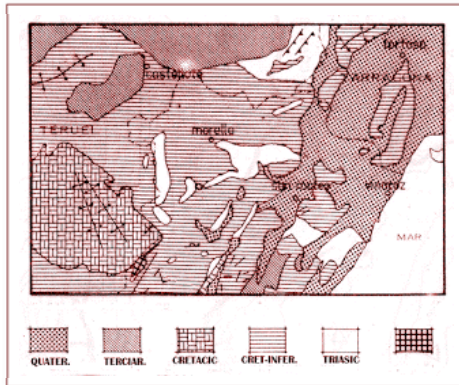
de centímetres, a, 50 o 60.

La potència del conjunt pot arribar als 30m. No obstant, no s'han trobat elements suficients, com per poder establir un mesurament més precís.

Per criteris regionals, podrien considerar-se com pertanyents al Oligocè - Miocè inferior.

EL SECUNDARI

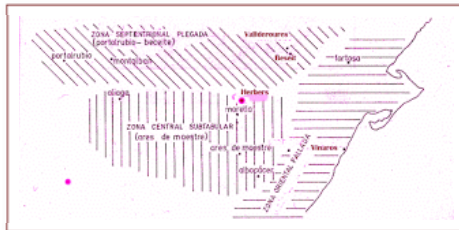
Litogènicament, dominen les calcàries i Margues del Cretàcic, gairebé fins el centre del territori aquí considerat, i als voltants, davallam cap a formacions Juràssiques i Triàsiques, amb algun petit i aïllat repunt de pissarres Paleozoiques. El conjunt, s'esgota en una estreta franja de sediments costers neògens, que determinen la plana de Castelló.

TECTÒNICA

En l'esquema que presentem es manifesten les principals zones estructurals de la part oriental de la Cadena Ibèrica.

La regió resta situada entre la unitat anomenada Central Subtabular (Ares de Maestrat) i la segona, Septentrional Plegada, (Beseit – Portal Rubió) Degut a aquesta peculiar disposició geològica, es produeixen nombroses falles verticals que afecten a sèries poc plegades sobre la part S, i plects mes estrets i poc fallats a la part N.

FALLES

Molt coneguda es la falla del Regaxolet, amb direcció NO-SE de 15 km. Bifurcant-se en dos ramals. El salt produït es realment gran, i arriba a posar en contacte l'Aptiense superior, amb els materials datats com Portlandià – Valanginià. Elevant la part Juràssica del Bogaral i enfonsant la Cretàcica de Castell de Cabres. Per tant, la magnitud del desnivell, arriba a l'ordre dels 600m. Aproximadament.

La Falla de Sta Àgueda; Separa dues grans regions estructurals; La Plegada i la Subtabular, amb una direcció E-O in flexionant-se cap el N.

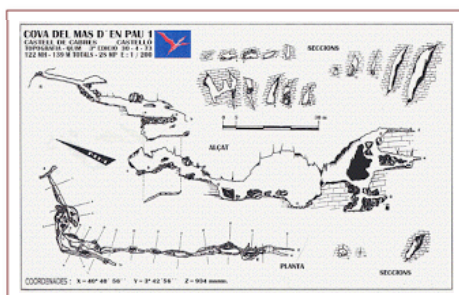
GEOLOGIA LOCAL

La zona que ens ocupa, concretament la Serra dels Canals, constitueix un relleu orogràfic-hidrogràfic força erosionat i convulsionat pels moviments tectònics continentals. Presenta una barreja de diferents materials, on predominen les calcàries, i calcàries bioclàstiques, alternant-se en segon ordre, amb margues i escassos bancs d'arenisques, també d'origen calcari.

Aquest conjunt, el podem situar al Cretàcic inferior encaixant perfectament en la franja de l'Aptiense inferior. (146-100 milions d'anys)

que en diuen caça, ho vaig provar tot, si mes no, el que realment em va subjugar, fou l'espeleologia. Junt amb cinc companys mes, varem fundar la UES, Unió Espeleològica de Sants. Posteriorment, vaig afiliar-me a la SIRE, Secció d'investigacions i recuperacions Espeleològiques, de la UEC de Sants. Avui dia, surto per tal de gaudir de la grata companyia dels companys que ahir compartirem grans aventures, i de passada poder oferir-vos el que humilment trobareu a les pàgines d'aquest bloc. Ja que sou aquí, vull recordar-vos, que "CAMINS I CONEIXENÇA" ve a ser la continuïtat natural dels anteriors "TROBADOR" i "TROBADOR2" que varen estar inutilitzats d'una forma tan misteriosa, com contundent.

Visualitza el meu perfil complet

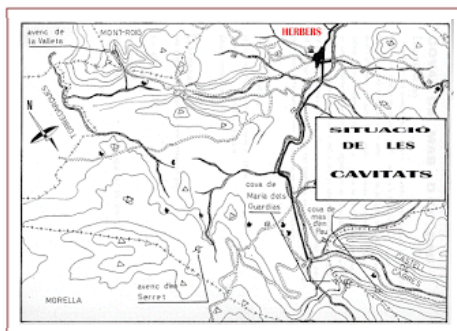
LA COVA DEL MAS D'EN PAU 1

LOCALITZACIÓ

Sortint del poblet d'Herbers, en direcció a Morella per la pista que ens porta al port de Torre Miró, arribem al cap d'uns 4'5km, al punt on trobem el Pont Trencat . En aquest indret, el riu Escalona rep per la seva part esquerra, les aportacions estacionals de l'afluent de La Rambleta.

Creuem el rierol, i seguirem per una pista que remunta la vall pel marge dret del confluent, fins arribar a una masia anomenada Mas d'en Pau. (1km aprox.) A partir d'aquí, seguirem pel mateix vial uns 300-400m, fins localitzar una tartera a ma dreta, la distingirem per estar delimitada per una petita creu de ferro (Recordatori del lloc on va patir un accident mortal, el propietari de l'esmentat mas, l'any 1948) Es en aquest emplaçament, on precisament, haurem d'iniciar l'ascens per un pendent molt incòmode (tartera) i prou pronunciat, d'uns 45º o mes. Haurem de trepar com millor puguem, fins trobar una mena de canal estreta a la que haurem d'accedir-hi per la nostra esquerra, superant un petit mur (Cresta), que es precisament el que acanala aquesta seca torrentera. A uns 60m d'alçaria des del punt de partida i al vell mig del tálveg, es on damunt d'uns blocs, s'obre la cavitat.

Cal advertir, que la seva localització es molt complicada, degut a les abruptes condicions del terreny, i a una sivina que creix al costat dret de la boca, conjunt de circumstancies que li confereixen un molt efectiu camuflatge. La proliferació d'una abundant vegetació, tant arbòria com de sotabosc, acaben d'arredonir la dificultat.

ESPELEOMETRIA

Recorregut màxim = 122m

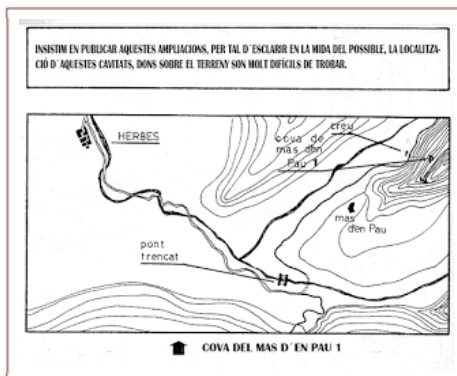
Recorregut màxim total = 139m

Profunditat màxima = 28m

COORDENADES

X = 40º 40' 56" / Y = 3º 42' 20" / Z = 934 msnm.

Full cadastral de l'Institut Geogràfic Nacional Nº 520 IV Esc. 1/ 25.000

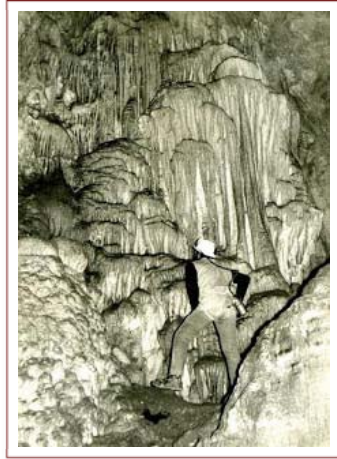

DESCRIPCIÓ DE LA CAVITAT L

L'orifici d'entrada de 0'70x 1'20m connecta amb una galeria de forma rectangular, direcció 80º NE, i longitud 9'75m. Presenta un declivi de -24º.

Aquesta accedeix a una mena d'estança de 6'20x 5'10m amb idèntica direcció, originada pel mateix caos de blocs, que afecta la major part de la cavitat.

Seguim a través d'un estret conducte descendent entre blocs, de -40º durant 4'35m, direcció 168º SE.

D'ací, penetrem a un corredor d'uns 1'50x1'95m durant 4'80m, i 198° SO. Mantenint aquestes proporcions, davallam un petit ressalt de 2'40m que clou al llarg d'un parell d'azimutals, amb l'entrada del pou del "Rat penat" 7'95m, 165° / 115° SE, i 8'40m, 110° / 140° SE.

La boca d'aquest petit pou, oscil·la entre els 2 x 1m, i cau semi-verticalment durant 5m. La seva base segueix exactament la mateixa direcció que la galeria superior, i ens dona un recorregut de 13m, amb una amplada mitjana de 0'50m.

Tornant a la superfície, i a 26'87m de l'entrada, localitzem una estreta gatera practicada entre els blocs, d'uns 0'50/ 0'70m. Durant el seu sinuós recorregut de 5m, i 310°NO / 270° O . 10° NE s'ensamble a uns 3'40m per sota de la galeria, a una sala denominada "De l'orgue" amb unes dimensions de 1'70x 7m i 5'90m de recorregut. La seva direcció de 315° NO, ja gairebé no es modificarà durant el que resta de cova.

Proseguirem trepant per uns conductes entre blocs, de regulars dimensions, tot superant tant ressalts com plans inclinats que ens conduiran a la sala de "Les Germanes" 10'80m, 312° / 293° NO, 310° / 305° NO, amb 12'20m.

Per les seves característiques, aquesta no s'aparta gaire de l'estètica de la resta de la caverna, excepte, per la seva volta, que oscil·la entre els 15 i 20m d'alçada.

A partir d'aquest punt, la prolongació de la galeria denota un marcat caràcter ascendent, començant per un esglaó de 3m, que ens situa al corredor de la sala de "Les Meravelles" 16'43m, 305° / 283° NO, i 15'30m, 290° / 300° NO.

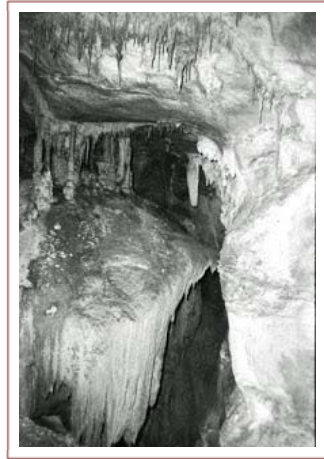
Aquesta estança, la distingirem per ser la mes afortunada de la cavitat en quant al seu abundant relleu litogènic.

D'ací endins, trobem un gran caos de blocs, que origina diversos conductes gairebé

tots ells orientats a 303° NO, i amb distàncies que varien entre els 5 i 7m.

Aquest volum de blocs, no només ha generat ramificacions de tipus horitzontal, si no que la majoria d'ells resten intercomunicats a diferents nivells mitjançant petits pous. En conjunt, tots ells arriben a la màxima cota de -28m.

ESPELEOGÈNESIS

Dos fenòmens ben diferenciats podem observar en la formació d'aquesta cavitat. El primer, marcadament desenvolupat al llarg d'una junta d'estratificació d'uns 27m de longitud. El segon, l'enllaç amb la diàclasi que constitueix la resta.

La caiguda persistent del cabdal d'aigua de la torrentera, va anar erosionant allà on va trobar menys resistència, es a dir, la junta d'estratificació, originant a l'hora el que coneixem com l'actual accés, transformat en un engolidor, gràcies al pendent negatiu dels estrats.

La connexió d'aquesta junta amb la fractura vertical de que està formada la resta de la cavitat, i incentivada pels processos quimioclàstic i graviclàstic, va ocasionar l'esfondrament de gran quantitat de blocs, que integren en un primer tram de la mateixa, el doble pis, cimentant perfectament tot el conjunt, amb una capa de sediments calcari-argilosos.

El sol del que considerem la galeria d'entrada, el trobem gairebé cobert d'esllavissaments introduïts per la corrent d'aigua, de còdols sense erosionar i de petites proporcions, similars als existents a les tarteres que jalonen el coster inferior de la muntanya.

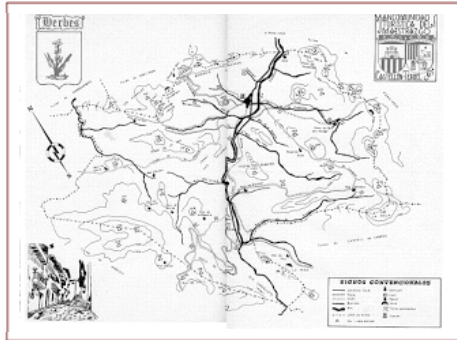
Els desprendiments, deixa'n també al descobert, estretes esquerdes que comuniquen amb la galeria principal, encara que, pertanyent tot el conjunt, a la mateixa i única

diàclasi.

El tram comprès des d'aquest caos de blocs fins el final del subterrani, es desenvolupa pràcticament en línia recta, produint-se un lleuger arqueig a la zona mitjana.

Gran quantitat de pedres de considerables proporcions es presenten incrustats a les parets i terra.

L'inclinació de l'esclatxa, perfectament apreciable en aquesta galeria, ve a ser d'uns 75° mentre l'alçaria de la mateixa, arriba a la part final a uns 20m com a màxim.

Aquest mateix indret, que ja el podem qualificar com sala terminal, ens ofereix també un triple nivell originat per la considerable quantitat de grans fragments de pedrots que obstrueixen i acaben la caverna, no obstant això, intuïm la continuïtat a l'altre costat.

Una anècdota curiosa succeí, quant a l'intentar moure un bloc, per tal de desobstruir una possible continuació, es trencà una petita estalactita deixant a escap lliure un doll d'aigua continuat, durant uns minuts, després, per si sola deixà de rajar. Probablement es tractaria d'un eventual magatzematge residual, en un replegament de la colada zenital.

La conclusió, ens fa suposar que, l'hipogeu, es desenvolupà de forma casual i coincident, dels dos principals fenòmens que la conformen; Per una part, la oradació puntual de la junta d'estratificació, que acaba connectant amb la part tectònica, es a dir, amb l'esquerda preexistent, producte dels moviments del massís durant el seu llarg període d'assentament.

LITOGENESIS

Descobrim en la sala dels "Orgues" la primera manifestació de formació litogènica de l'antre. Ens meravellen les formes i posicions de les mateixes i la seva varietat. La paret mes baixa, pel lloc on s'inclina la diàclasi, resta coberta d'una gruixuda colada calcítica, i es precisament a partir d'aquesta i no abans, on comencen a observar-se fenòmens estalagmítics que intercalen diversos colors. Des de l'estalactita amarronada fins la perfectament blanca. La varietat mòrfica, va des de la "Senyera" a la "Columna".

Gran quantitat de blocs, presència inequívoca del proces graviclastic unit al quimioclàstic, s'encaixen en parets, sostre i sol, fent el recorregut poc avorrit. Moltes d'aquestes grans pedres, es troben soldades entre si per una deposició de calcita, i una fina peli-cula d'argila.

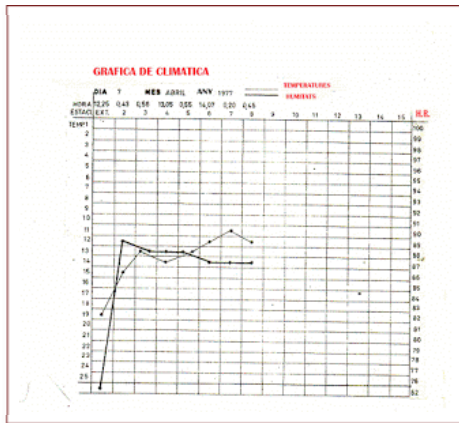
Sens dubte, el tram final, es el mes afortunat en quant a la riquesa i profusió de formacions; senyeres, estalactites, estalagmites dobles i en forma d' "Y" que naixent de la zona zenital, on es troben ambdues parets de la fenedura, i caient verticals, van a trobar-se amb l'inclinada superfície lateral. Sobre la meitat, es desenvolupen veritables boscos de columnes completament blanques, que ens tornen els reflexos a ser l'il·luminats amb les nostres frontals. Colades mame-lars i llisses completen aquest fantàstic espectacle.

L'estat de les formacions, en quant a la seva vitalitat, va de menor a major grau a mida que anem avançant cap a l'interior. Es a dir, des de les parts properes a l'exterior, on s'observen signes evidents de descalcificació, a la profusa litogenització del final.

L'activitat hídrica, morta totalment, deixa alguns signes de la seva presència en forma de primes cintes que, de tard en tard, apareixen a les parets i poca cosa mes. Aquest fet, ens fa sospitar, que la circulació d'algun hipotètic cabal, fou en tot cas, escàs, i durant un curt període de temps.

Es es una obvietat que, les grans avingudes de pluja a l'exterior, ocasionin en el present filtracions amb el consegüent degotall, si mes no, es desestima l'actual circulació d'aigua, tenint present el nivell del tàlveg per on circula el riu. (-60m +/-)

GRÀFIC DE CLIMÀTICA

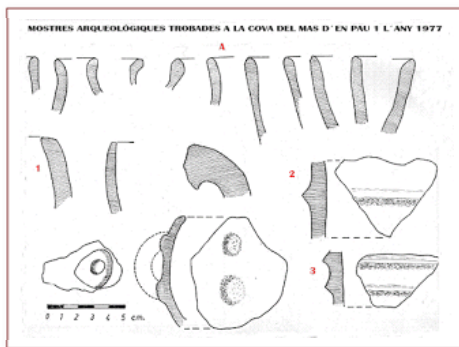
BIOLOGIA

Les mostres biològiques recollides durant l'exploració son;

Alguns exemplars de col·lèmbols.

Diplurs; Campodeidae, en mal estat.

Tricòpters; Diversos exemplars.

ARQUEOLOGIA

A l'interior d'aquesta cavitat, es varen trobar alguns fragment ceràmics dels quals inserim els dibuixos pertanyents, als mes interessants.

Val a destacar, (A), Perfils llisos amb coloracions marró clar, que presenten superfícies amb fins engalbes i els desengreixant's de reduït abast, (Nº 2 i 3) fragments amb decoracions senzilles, consistents en un o dos cordons de secció triangular, aquests, junt amb la fig. Nº 1, presenten la pasta amb desengreixant's força gruixuts.

Donat el petit volum dels fragments trobats, la manca de bores i formes interessants, no podem aprofundir gaire mes en l'estudi, només podem donar constància d'aquest jaciment, que per les característiques de les seves pastes i elaboració, creiem corresponen a un moment final de l'època del bronze.

Tanmateix, també a l'interior, es localitzà un altre fragment de fang cuit, amb traces vegetals, que a jutjar pel lloc on fou trobat, no intuïm la seva funció.

(Estudi arqueològic efectuat pel company G. Aymami).

CLOENDA

Demano disculpes als lectors interessats, per no haver pogut disposar de fotografies de certa qualitat, que poguessin il·lustrar merescudament aquesta cavitat, dons es digna d'un bon reportatge. Recentment portem el sisè intent infructuós per tal de localitzar-la.

Guim

CAMINS I CONEIXENÇA

INDEPENDÈNCIA

“caminar es coneixer... coneixer es caminar”
benvinguts a la floresta - lleida

 22,661

dimecres, 9 de març de 2016

CAMPANYES ESPELEOLÒGIQUES A HERBERS - CASTELLÓ 3

LES CAVITATS : LA COVA DEL MAS DE PAU 2

INTRODUCCIÓ

Després de 41 anys d'haver dedicat moltes hores a l'exploració i estudi de les cavitats de la zona, tant el company Ramon com un servidor, per pura remembrança decidirem retornar per aquelles terres, (dies 10,11,12,13,14 de novembre del 2014) amb l'exclusiva finalitat d'observar el barranc de la riera del Sargar, i de passada, fer la cova del Mas de Pau, amb el propòsit de realitzar un reportatge fotogràfic actualitzat.

Tant en Joaquim Godes, com en Toño, es mobilitzen per trobar la cova.

Una vegada inspeccionat el barranc, arribarem a la conclusió de que realment no mereixia la pena, dons només oferia un sol salt de 16'50 si es sec, i 14'70 si la cadolla on finalitza, es plena.

Decidits a explorar la cova, dedicarem un dia a cercar-la infructuosament. Per la nit, reunits al Mesón, ho comentarem amb el jovent, que estranyats, ens digueren que no era tan complicada de trobar. Tant en Toño, com en Joaquim Godes, els mes implicats, a cop de mòbil, es mobilitzaren i finalment ens posaren en contacte amb Juan Elias Ramos, de l'Espeleoclub de Castelló, que ens facilità les coordenades a l'igual que amb Jordi Membrado de l'Espemo de Morella.

RELLOTGE

RELOJES FLASH

TRADUCTOR

Seleccionar idioma

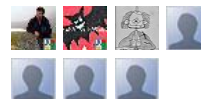
Con la tecnologia de [Google Traductor](#)

BARRA DE VIDEO

SEGUIDORS

Inscriuiu-vos en aquest lloc
amb Friend Connect de Google

Membres (7)

Ja en sou membre? [Inicia la sessió](#)

ARXIU DEL BLOC

- ▶ 2011 (31)
- ▶ 2012 (20)
- ▶ 2013 (20)
- ▶ 2014 (4)
- ▶ 2015 (5)
- ▼ 2016 (1)
 - ▼ de març (1)
 - CAMPANYES ESPELEOLÒGIQUES A HERBERS - CASTELLÓ 3

DADES PERSONALS

Quim

L'atracció per les activitats de muntanya, va estar prematura a la meua vida. A excepció feta d'aquesta brutalitat que en diuen caça, ho vaig provar tot, si mes no, el que realment em va subjugar, fou l'espeleologia. Junt

Enclavament de la cova, punt groc. Punt vermell, en Rafel.
Visió des del pàrquing.

Al dia següent, en Miquel Àngel, el noi que regentava el Mesón, s'hi afegí a la recerca. Al cap d'un parell d'hores, gràcies al GPS que ens prestà en Toño, localitzarem una cavitat amb un accés bastant incommode i perillós. Tant al Ramon com a mi, no ens sonava de re, dons ambdós recordàvem que l'accés no era gens enrevessat i precisament s'hi accedia pel costat contrari. Es cert que al racó dret i creixia una sivina, això sí que quadrava, però la resta de cap manera.

En Ramon i un servidor damunt de la cavitat, a punt per baixar.

Finalment, ens ensulsiarem, i la primera diferencia notable fou comprovar que la rampa inicial, ens permetia anar de peus, be... un tant inclinats, però en peu, quant nosaltres recordàvem que havíem d'anar reptant. A partir d'ací, semblava tenir mes similituds, dons al final de la principal galeria, (A-B) s'obria un pouet poc profund, si mes no, tampoc coincidia amb les característiques que recordàvem, però hi era!! Com també hi era la gatera al costat esquerre del passadís, que connecta amb la diàclasi general, (A-C) si mes no, en aquest cas, només n'hi havia una, mentre que al cap teníem que també n'era una, però bifurcada... A mes, no oferia tanta estretor i dificultat.

En Ramon deban de la boca

Si mes no, la prova definitiva de que en realitat no es tractava de la mateixa cavitat, fou el fet de que, per tal de poder prosseguir, s'ens feu necessari l'ajud de cordes, que ens possibilitessin la davallada de tot aquell rosari de petits pous, produïts pels pretèrits despreniments, ja sedimentats, dels que consta aquest antre.

La que nosaltres coneixem, es pot fer tota ella amb seguretat, sense cap

amb cinc companys mes, varem fundar la UES, Unió Espeleològica de Sants. Posteriorment, vaig afiliar-me a la SIRE, Secció d'investigacions i recuperacions Espeleològiques, de la UEC de Sants. Avui dia, surto per tal de gaudir de la grata companyia dels companys que ahir compartirem grans aventures, i de passada poder oferir-vos el que humilment trobareu a les pàgines d'aquest bloc. Ja que sou aquí, vull recordar-vos, que "CAMINS I CONEIXENÇA" ve a ser la continuïtat natural dels anteriors "TROBADOR" i "TROBADOR2" que varen estar inutilitzats d'una forma tan misteriosa, com contundent.

[Visualitza el meu perfil complet](#)

material mes, que no sigui l'equip autònom de llum.

En Rafel ja a peu de galeria

Al no poder continuar, finalment optarem per eixir, dons com ja he dit, no dúiem medis per tal d'efectuar l'exploració amb uns mínims de seguretat.

En aquells moments, només teníem al cap la perplexitat que ens produïa el haver descobert que en realitat existien dues coves, en comptes d'una, com sempre havíem cregut. Si més no, del que també ens adonarem aviat, es de que ningú del poble, ni dels altres grups de col·legues, coneixien la que nosaltres sí, per tant, quant parlàvem de la cova del Mas de Pau, en realitat cada un parlava d'una cova ben diferent. Ara sabem amb certesa que, com a mínim en aquell coster n'hi ha quatre amb el mateix nom... Així que per tal de fer palesa i posar ordre en aquesta confusió, les diferenciarem de major a menor, per la seva longitud; La que coneixem, però que encara no ha estat retrobada, serà la 1. La que acabàvem de sortir, la 2, la que hi ha a la vertical del mateix mas, la 3, i una que encara resta per explorar del tot, entre mig de la 1 i la 2, la 4.

SITUACIÓ APROXIMADA DE LES CAVITATS EN EL COSTER

La primavera del 2015, dies 26,27,28,29,30 i 1 de maig-juny, ben preparats, i amb l'ajud d'en Rafel, que també s'hi afegí, arremetèrem la 2, i en dos descensos (Dies 30 i 31 de maig) completàrem la topografia i l'obtenció de dades.

El cas es que, durant el 2015 efectuarem dos intents més de localització de la 1, i de tots dos en sortirem derrotats. La malesa i la proliferació arbòria ens impedeixen orientar-nos. Haurem de crear noves estratègies de re-situació.

1ª Rampa, podem anar drets, encara que inclinats. A la foto, en Miquel Àngel i en Ramon.

DESCRIPCIÓ GEOLÒGICA DE LA ZONA

Donat que la distància que separa totes les cavitats entre si, esdevé insignificant en termes geològics, vos remeto estimats lectors, a l'article 2 d'aquesta mateixa sèrie amb data del 13 de desembre del 2015, publicat en aquest bloc.

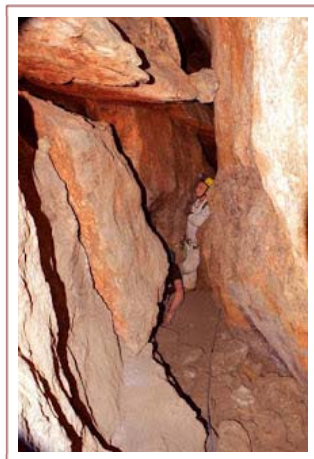
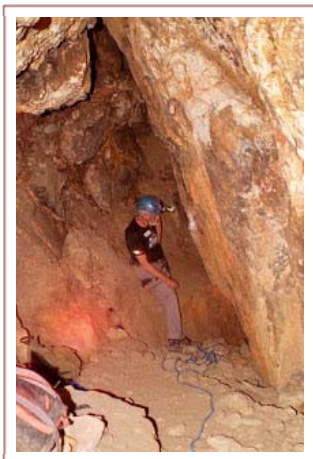
Tanmateix puc dir-vos, de la Tectònica, les falles i la geologia local.

LOCALITZACIÓ

Per tal d'acostar-nos al punt de referencia comú, a qualsevol de les cavitats per allà concentrades, cal que ens mirem la LOCALITZACIÓ de l'article 2 abans esmentat, sobre el Mas de Pau.

Uns 70-80 m passat aquest mas, i a ma esquerra (sm) trobarem una mena de pàrquing on hi tenen cabuda de 3 a 4 vehicles turisme. Davant mateix de l'accés, i pintada al petit marge de pedra seca que trobem, veurem una sageta indicadora de color blau, seguint-la, travessarem els camps d'ametllers, fins començar a pujar tot desplaçant-nos a ma esquerra, per un bosc de pins que, condueixen a un aflorament de roca situat a mitja alçada del coster, (també visible des del lloc on deixem els vehicles). Un cop aquí situats, i sempre deixant-nos guiar pels senyals blaus, de seguit sortirem a una vertical. Amb molta precaució, vorejarem la boca d'accés per sobre, i seguidament iniciarem un descens d'uns 7-8m, que ens situa a peu de cavitat. En aquests darrers trams, es aconsellable instal·lar una corda de seguretat. (8-10m.) L'aproximació es fa en uns 20-25 minuts.

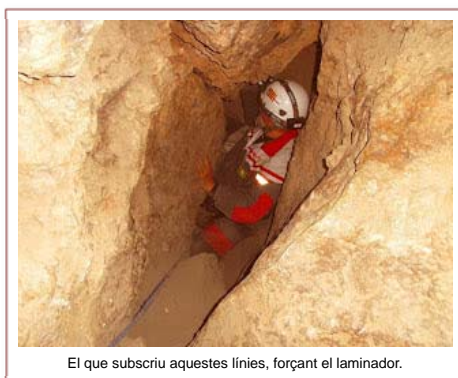
COORDENADES

ED50 – DE. 79 – 30T 927 AP

753551 Horitzontal – 4508385 Vertical

DESCRIPCIÓ DE LA CAVITAT

Cal advertir que, deban mateix de la cavitat, no hi ha espai mes que per una, o dues persones tot estirar, i a les nostres esquenes tenim una vertical on podríem prendre mal, en cas de caiguda. Cal dons extremer la precaució.

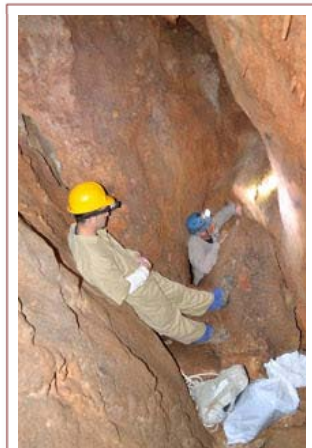

El que subscriu aquestes línies, forçant el laminador.

ALÇAT A-B

Al peu d'un petit cingle(8-10m) trobem l'obertura practicada en un caos de blocs, que haurem de baixar fent una desgrimpada fàcil de -2'7m, i que a l'hora ens situa al cap d'una galeria descendent (259° S-O) d'uns 4'8m longitudinals i amb unes dimensions d'1'0x 2'20m, l'inclinació es de -40°.

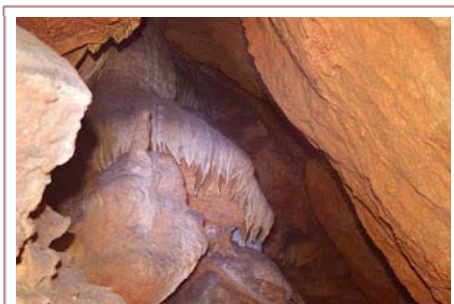
La rampa s'accentua en aquest 2º tram (257º S-O) de 4'3m long. perdent la regularitat que fins ara mostrava. Les proporcions son, 2'7x 2'5m. I el pendent de, -47°. Al peu de la petita saleta situada sobre el primer esfondrament, ja fossilitzat, s'obre la continuïtat.

En Ramon accedint a la sala situada damunt del laminador

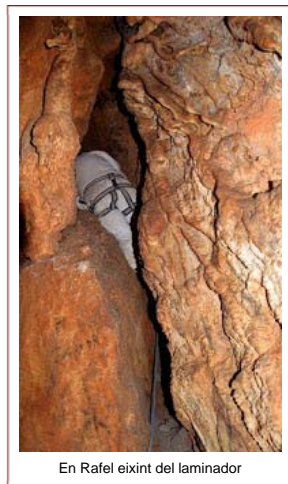
Aquesta, (322° N-O) es practicable a través d'un estret pas entre pedrots també sedimentats, de 4'0m long. per unes proporcions mitjanes de 0'7x 0'7m . Baixarem uns -6m. -65° pendent.

Aquest incòmode conducte de proporcions irregulars ens dipositarà sobre una galeria que presenta un traçat en forma de dents de serra (322°-282°-283°-343°-290°-323°) amb un recorregut total de 22'4 mh, i unes proporcions mitjanes que van dels 0'5 m, als 0'90m d'amplada, per 2'60-3'5m d'alçada. Finalitza en un petit pou de 4'5mp x 5 long. (3º NE- 183º SO) producte del mateix esfondrament que caracteritza la gènesi de tota la cavitat.

cascada de la sala superior, molt poc visitada.

Es precisament a uns 12'5m de l'inici de l'esmentada galeria i als nostres peus, que s'obre un laminador també amb traçat quebrad, (340°-90°- 180° / 0'90, 1'90, 1'90m respectivament). Gairebé al bell mig del seu recorregut, hi trobarem que l'esquerda, te continuïtat vertical, es molt estreta, (0'25-0'30m) però al cap de 3'5m. d'ascensió ens situa a una sala 315° NO, de 8 m x 4m. Mostra un declivi que ens deixa, a l'inici del primer pou de l'alçat A-C. Conté una colada gairebé verge.

En Rafel eixint del laminador

ALÇAT A-C

La sortida horitzontal del laminador, ens diposita a 1'51m del pis, de la primera estança de l'inici de la diàclasi A-C

Aquesta, amb una orientació 132°-312°, desenvolupa uns 6'20m de long. Per uns 10 m d'alçada i una amplada que va des dels 0'70 als 2'80 m segons el nivell. Té una continuïtat ascendent al llarg de 6'8m, i pugem uns 5'70m per trobar-nos amb un primer descens vertical d'uns 4'5mp.

1ª Sala del alçat A-C

A partir d'aquest moment i fins el final, les proporcions del conducte, oscil·laran entre els 0'70m, i els 4'5m. El rumb es mantindrà al voltant dels 132°-140° en els successius passos, excepte al final on variarà entre 283°-290°. I les alçaries oscil·laran, entre els 2'5 als 17m.

Detall dels orgues de la 1ª sala del alçat A-C

Durant aquesta primera davallada, també avançarem uns 3'5m, i gairebé d'immediat haurem d'ensulsiar-nos en un segon graó de 6'0mp, que a l'hora connectarà amb un tercer d'uns 3'5 mp, que no serà necessari baixar, ja que un bloc de grans proporcions, gairebé ocupa tota l'amplada de l'estança. El vorejarem pel seu costat esquerre, (sm) i un cop fet això, llavors sí, que haurem de despenjar-nos uns 3'5 mp, per tal de fer contacte novament a la galeria. Fins aquí haurem avançat uns 5'60m (molt incòmodes) En aquest espai, podrem observar als nostres peus, com la fenedura s'en va cap avall i tot que impracticable, ens suggereix que encara pot baixar molt més. A partir d'ara, penetrarem uns 12'90m més amb uns desnivells sense importància, abans de trobar el quart i darrer pou de 6'80mp, que senyalarà la fi de la cavitat. Aquesta darrera estança es la que disposa de les dimensions més generoses, arribant a una alçada de 17m, fusiformes, restant tota ella concrecionada. La longitud es de 4'27m, sent la seva prolongació al superar

un graó de 3m, d'altura per 5'20, de llargada amb l'ajud d'una corda fixa. A partir d'aquest punt, iniciem el retorn.

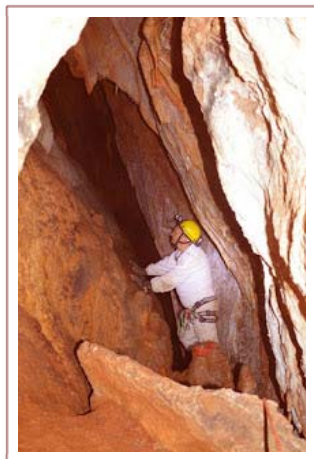
MATERIAL NECESSARI

Aquesta cova avenc, es pot fer simplement a base de desgrimpar i grimpar, si mes no, i degut als materials altament aguts, aristols, i lliscants, es aconsellable l'ús de cordes, descensors, i Jumars tradicionals. A demés, en Jordi Membrado de l'Espeleo-club de Morella (Espemo) es va preocupar de fer una molt bona instal·lació, per tal d'evitar accidents, de difícil rescat. Això si, haurem de portar cargols, plaquetes i clau per acollar-les, en un total de 8 de cada.

Les cordes, nomes les necessitarem en el que fa al traçat de l'alçat A-C.

Podem instal·lar una baga d'uns 3m, a la sortida del laminador, (part alta del mateix) o millor, un estrep de 4, 0, 5 graons. Ens serà molt útil, sobre tot quant haguem de sortir, ja que trobarem a faltar quelcom per poder impulsar-nos amb les cames i peus.

Un 60m que l'utilitzarem a partir del primer salt, i a cop de reinstal·lació, el farem arribar fins passat el roc que, haurem de superar reinstal·lant al sostre damunt d'ell mateix.

Pel descens final, amb un pingo de 8-10m n'hi tindrem prou. Potser administrant be el 60, també ens arribarà.

Llistat:

8 cargols de 8x15 m/m

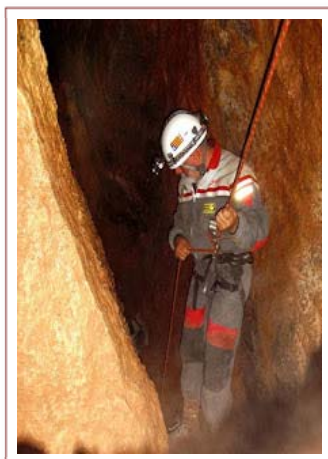
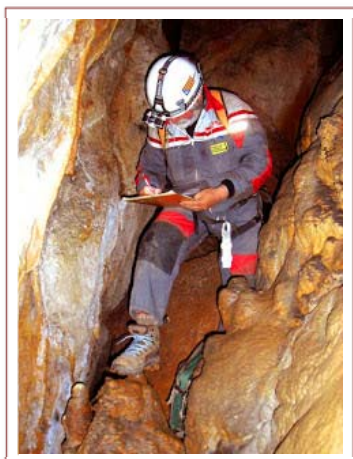
8 plaquetes

1 clau del 13.

1 baga de 3m, o un estrep de 4-5 graons (optatiu i preferible)

1 60 de 8m/m

1 pingo de 8- 10m

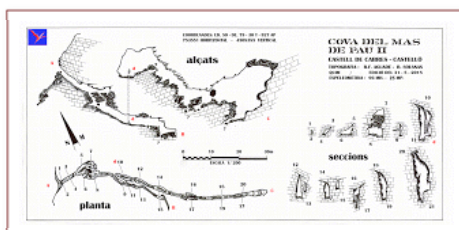

ESPELEOMETRIA

25 m. Profunditat (mp)

96 m. Recorregut (mr) u horizontals (mh)

(Cova curta però molt atlètica)

ESPELEOGÈNESI

La formació d'aquesta cova, es el producte de l'activitat tectònica de la zona i a l'hora, també de la mateixa a nivell continental.

S'estructura bàsicament en una diàclasi general amb rumb 135° SE – 315° NO. Posterior, i probablement, fou utilitzada per les aigües del tàlveg que ara circula uns 90 m mes avall, i a l'exterior. Ara be, aquesta simbiosi, fou purament circumstancial, ja que no es perllongà mes enllà del temps que necessitàrem les aigües del torrent de la Rambleta, en seguir aprofundint la llera, per sota del nivell de l'obertura.

Estalagmita inclinada desafiant la gravetat a modus d'un gran penis en erecció!!!

Sembla probable, que aquesta esquerdada, en realitat, estigues generada des d'un bon principi per dues molt pròximes, separades per una paret central bastant prima, i en conseqüència subjecta a posteriors esfondraments, que varen cloure amb la seva actual configuració de dues vies, i diferents nivells en profunditat.

Les excèntriques, son senyal segur de corrents d'aire.

LITOGÈNESI

En l'actualitat, el procés de reconstrucció es localitza únicament en el tram de l'alçat A-C, arribant a la seva màxima expressió en la darrera sala, la mes activa amb diferencia. Podria ser, que fins hi tot, lo febril d'aquesta l'acció, hagués estat el factor responsable del final sobtat del subterrani, obturant totalment la seva mes que probable continuïtat.

Detalls de litogènesi de la darrera sala

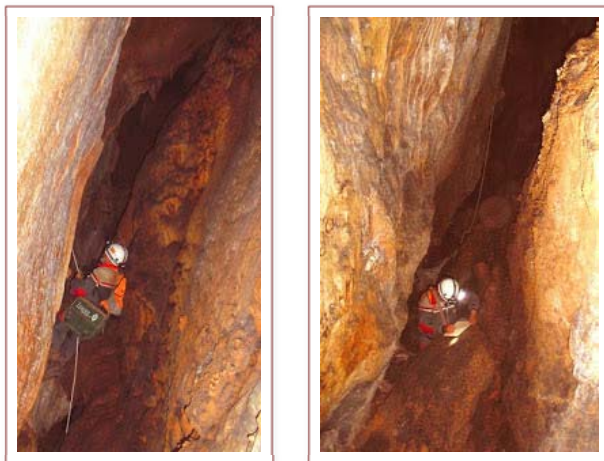
Els primers senyals de litogenització actius, els trobem només entrar a la saleta de la via A-C, immediatament després de superar el laminador. Les estalactites i cascades, ocupen bàsicament les parts zenital i parietal, per tant, podem imaginar-nos-la tota ella concrecionada amb predomini del color marró terrós. A la sala superior, que te accés tant des del centre del laminador cap amunt, com des del costat dret, uns metres abans d'iniciar el primer descens, trobarem un orgue d'uns 3'5m d'alçada que no ha estat gaire visitat.

Detalls de litogènesi de la darrera sala.

A partir d'aquest indret, i durant tot el descens, va desapareixent aquesta profusió, limitant-se a tímides presències aïllades, tant en sostres com a racons i parets.

Pocs metres abans d'arribar a la darrera sala, ara sí, ens sorprèn la gran presència de tota mena de formació. Podrem admirar, des de banderes ben ondulades i gairebé cilíndriques, a estalagmites d'un diàmetre regular d'uns 10 cm, que creixen desafiant la gravetat, mostrant una inclinació sostinguda de 20º-25º, amb mes de 2m de longitud, comparable a un formidable fal·lus en plena erecció!!

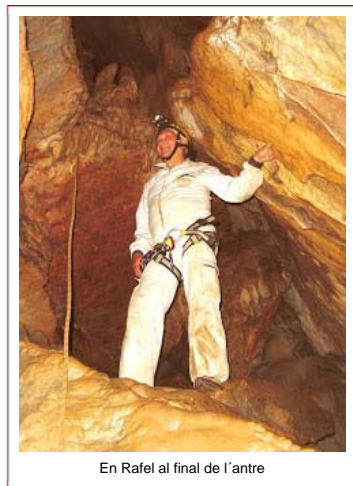
Aquest fenomen, degut bàsicament a una circulació d'aire descendent i molt regular, ens indica la mes que possible connexió amb l'exterior, ja sigui a traves de conjunts de fissures impracticables, com d'alguna escletxa encara no descoberta. No es tracta de la única prova, de l'existència del corrent, ja que també podem localitzar de forma dispersa i esporàdica, algunes excèntriques, que amb la seva presència així ho testimonien.

Orgues, alguns d'ells blancs, d'altres amarronats, i estalactites de tota mena completen tota la decoració litogènica d'aquesta afortunada sala.

No hem localitzat cap columna pròpiament dita, element molt present en canvi, a les darreres sales de la 1.

CLIMATOLOGIA

Degut a que les característiques de la zona i les cavitats, son gairebé les mateixes, vos puc remetre a l'igual que en altres apartats, a l'article del 13 de desembre del 2015 d'aquesta saga, en el present bloc.

En Rafel al final de l'antre

BIOLOGIA

El nostre recol·lector de fauna subterrània, en Rafel Solanas, en aquesta ocasió, va capturar els següents exemplars;

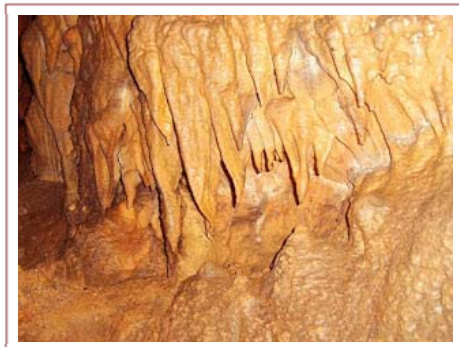
2 – Laemostenus (Pristonichus)

1 - Trichoptera – Trichoptero

Tots tres pertanyen a l'espècie de Troglòfils comuns.

ARQUEOLOGIA

Es localitzaren alguns fragments de ceràmica molt recent, (parament de la llar, plats, gots de fang cuit), possiblement pertanyents a finals del període de la guerra civil espanyola, ja que pel que sembla ser, aquesta caverna fou utilitzada com amagatall per varies persones, que fugien de les tropes feixistes.

CLOENDA

La recerca de la 1, continuarà el proper mes de maig - juny . Els dies son encara per concretar, si algun dels lectors es sent amb ganes, i pot col·laborar, només cal que contacti amb nosaltres, mitjançant un comentari en aquesta entrada.

Salut camarades!!

Quim

Cap comentari: